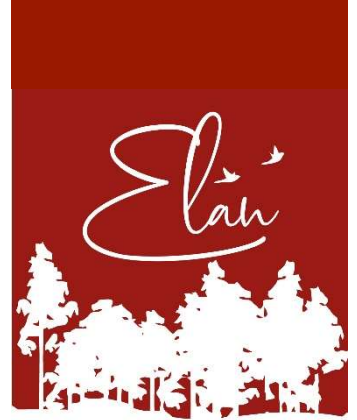

Onze handtekening
onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Beheer van Landschapselementen (6)

Dit document bevat een beschrijving van het beheer van de verschillende soorten landschapselementen, zoals die opgenomen zijn in de aanvraag Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer 2016 van ELAN, koepel van de agrarische natuurverenigingen in Zuidoost Friesland.

Voor deze landschapselementen kan vanaf 1 januari 2016, mits voldaan wordt aan een aantal voorwaarden, een beheersubsidie worden ontvangen door de beheerder. Deze subsidie is een vergoeding voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden aan de diverse landschapselementen. Uitbetaling van de vergoeding vindt plaats als de werkzaamheden ook daadwerkelijk uitgevoerd zijn. Het gaat daarbij veelal om cyclisch beheer, d.w.z. maatregelen die eens in de x jaar terugkomen, zoals het afzetten van de beplanting in een houtwal.

In dit document wordt het beheer beschreven, zoals gebruikelijk uitgevoerd wordt. Met betrekking tot het uitvoeren van bepaalde maatregelen kunnen er vanuit de gemeente of boswet regels zijn waaraan voldaan moet worden. Deze worden niet in dit document, maar in een afzonderlijk document beschreven.

Voor de beschrijving en voorwaarden van de verschillende beheerpakketten wordt verwezen naar het document "Beheerpakketten ELAN Zuidoost Fryslân". In het voorliggende document wordt "de techniek" van het beheer van de volgende soorten landschapselementen beschreven:

1. Houtwal en –singel
2. Elzensingel
3. Hakhoutbosje
4. Bosje
5. Bomenrij en solitaire boom
6. Poel en klein historisch water

Nu volgt: **6. Poel en klein historisch water**

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

6. Poel en klein historisch water

Het kan bij deze dit landschapselement gaan om kleine, door de mens gegraven (veedrink)poelen, veelal in de hoeken of de kruisingen van percelen, of om de dikwijls wat grotere natuurlijke laagten zoals vennen en pingoruïnes. De elementen zijn landschappelijk van belang maar vooral ook ecologisch. Zo zijn het voortplantingswateren van diverse soorten amfibieën en vele soorten insecten, bijvoorbeeld libellen. Daarnaast zijn het plekken waar zich veel vogels en (kleine) zoogdieren ophouden, bijvoorbeeld om te drinken.

In het beheer van poelen worden de volgende drie onderdelen onderscheiden:

- Schonen om de 5 jaar
- Schonen om de 10 jaar
- Jaarlijks beheer

Schonen om de 5 jaar

Om aan de landschappelijke en ecologische voorwaarden te blijven voldoen, het behouden van open water in de poel, is het noodzakelijk dat met enige regelmaat, gemiddeld om de vijf jaar, een ingreep plaatsvindt waarbij de vegetatie in de poel wordt verwijderd. Het kan daarbij gaan om echte (drijvende of ondergedoken) waterplanten alsook om planten die vanuit de oever richting het midden van de poel groeien, bijvoorbeeld riet en lisdodde. Ook mannagras is een plant die zich in sommige poelen in korte tijd sterk kan gaan uitbreiden en in korte tijd de hele poel kan gaan overgroeien.

Bij deze maatregel wordt de aanwezig plantengroei door middel van een korfmaaier uitgemaaid. Het vrijkomende materiaal wordt altijd afgevoerd en blijft dus niet achter in de oever van de poel, om verrijking van de bodem en verzuuring te voorkomen.

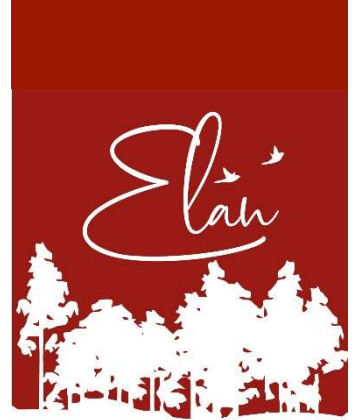
Schonen om de 10 jaar

Poelen die verder verland zijn, bijvoorbeeld door bladafval van omringende bomen, of waar het verwijderen van plantenmateriaal voor langere tijd achterwege gebleven is, worden forser geschoond. Deze maatregel wordt gemiddeld eens in de 10 jaar uitgevoerd, waarbij met een kraan met gesloten bak de poel opgeschoond wordt. De in de poel aanwezige baggerlaag wordt daarbij verwijderd. Tevens kunnen één of meerdere oevers, afhankelijk van de toestand, maar vooral wanneer ze in meer of mindere mate verzuurd zijn, geplagd worden. Hierbij wordt de vegetatie en de bovenste bodemlaag (strooisellaag) d.m.v. een kraan met kantelbak afgegraven.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

Al het vrijkomende materiaal wordt afgevoerd. Voor het afvoeren en verwerken van de vrijkomende bagger zijn verschillende opties. Het materiaal kan direct of na indroging afgevoerd worden en elders verwerkt, of ter plaatse. Bij deze laatste optie wordt het materiaal eerst op de kant gebracht waar het een bepaalde tijd blijft liggen om in te drogen. Vervolgens kan het verspreid worden over aangrenzend of op korte afstand liggen gras- of bouwland. Bij kleine hoeveelheden bagger kan het verspreiden gebeuren met een wallenfrees.

Voor poelen met een (deels) eromheen liggende opgaande vegetatie, bestaande bijvoorbeeld uit zwarte els en/of wilg, kan het nodig zijn om bij het grote onderhoud ook de beplanting af te zetten. Voor deze maatregel wordt verwezen naar de techniek beschreven bij houtwal en –singel.

Gefaseerd

Vooraf bij grotere poelen (veelal natuurlijke vennen of pingoruïnes) kan het uit ecologisch oogpunt zinvol zijn om het onderhoud gefaseerd uit te voeren, dus bijvoorbeeld eens in de x jaar een kwart van de dobbe schonen of baggeren.

Jaarlijks beheer

Het jaarlijks beheer van poelen kan bestaan uit:

- controle en onderhoud van veekerende rasters
- maaien van braam-, riet- en/of ruigtevegetaties
- onderhoud van opgaande beplanting, bijvoorbeeld het opsnoeien van takken en staken van houtige begroeiing die vanuit de poel over het aangrenzende perceel hangt.

Ook voor deze maatregelen wordt verwezen naar de beschrijvingen bij de vorige elementsoorten.

Onze handtekening onder het landschap

ELAN Zuidoost-Friesland
Agrarisch Natuurbeheer
Commissieweg 15,
9244 GB in Beetsterzwaag

T: 0512-383800
E: info@elan-zofriesland.nl
W: www.elan-zofriesland.nl

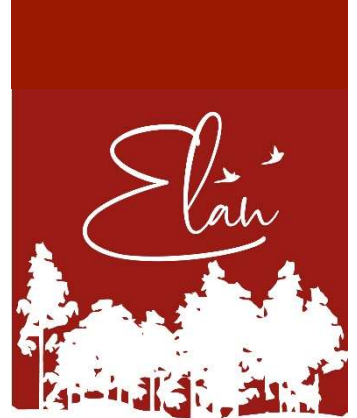

Foto boven: groot onderhoud gepleegd aan een (drink)poel. Onder: het verwijderen van de baggerlaag uit een (grote) poel.

Foto links: een poel die binnenkort aan onderhoud toe is. Foto rechts: een deels uitgerasterde poel met voldoende open water, waaraan geen onderhoud uitgevoerd hoeft te worden.

[EINDE]